



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 34/2014–28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. mája 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Milana Lalíka a Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť R. K., zastúpeného advokátkou JUDr. Ingrid Haulíkovou, Advokátska kancelária, Záhorácka 100, Malacky, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 Tos 92/2013 z 20. augusta 2013, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva R. K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 Tos 92/2013 z 20. augusta 2013 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5 Tos 92/2013 z 20. augusta 2013 zrušuje.

3. R. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov), ktorú je Krajský súd v Trnave povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. Ingrid Haulíkovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 34/2014-11 z 22. januára 2014 prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť R. K. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tos 92/2013 z 20. augusta 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 50 ods. 6 ústavy, bola sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietnutá.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 146/2009 zo 7. júna 2010 odsúdený za zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona, pokusu zločinu sexuálneho násillia podľa § 14 ods. 1 a § 200 ods. 1 Trestného zákona a prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona a bol mu uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov nepodmienečne so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Rozsudok Okresného súdu Senica sp. zn. 1 T 146/2009 zo 7. júna 2010 bol vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu zrušený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 To 74/2010 z 30. novembra 2010. Odvolací súd odsúdil sťažovateľa na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 9 a pol roka nepodmienečne so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľovi bolo potrebné uložiť trest v zmysle asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona.

Sťažovateľ podal na okresnom súde návrh na povolenie obnovy konania z dôvodu, že mu bol uložený trest s použitím asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona, o ktorej bolo nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 rozhodnuté, že jej časť (v § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“) nie je v súlade s ústavou.

Okresný súd uznesením sp. zn. 1 Nt 8/2013 z 13. júna 2013 vyhovel návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania a zároveň zrušil výrok o treste rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 T 146/2009 zo 7. júna 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 To 74/2010 z 30. novembra 2010. Okresný súd dospel k záveru, že v predmetnej trestnej veci boli splnené podmienky na obnovu konania. Proti uzneseniu podal sťažnosť prokurátor.

Krajský súd ako odvolací súd preskúmal uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 Nt 8/2013 z 13. júna 2013 a dospel k záveru, že sťažnosť prokurátora je dôvodná, a preto napadnutým uznesením rozhodol o zrušení uznesenia okresného súdu sp. zn. 1 Nt 8/2013 z 13. júna 2013, ktorým sa vyhovel návrhu na povolenie obnovy konania, a rozhodol, že návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania sa zamietá.

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti tvrdí, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 To 74/2010 z 30. novembra 2010 bol odsúdený na základe aplikácie asperačnej zásady v jej pôvodnom znení podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona (pred prijatím nálezu

ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012), pričom mu bol zvýšený trest odňatia slobody z pôvodných 6 rokov na trest odňatia slobody v trvaní 9 a pol roka. Sťažovateľ uviedol, že krajský súd aplikujúci protiústavný právny predpis pri rozhodovaní o výške trestu odňatia slobody zvýšil nielen hornú hranicu trestu z pôvodných 10 rokov o 1/3 (t. j. na 13 rokov a 4 mesiace), ale zvýšil aj dolnú hranicu trestu z pôvodných 5 rokov na 9 rokov a 2 mesiace a sťažovateľovi vymeral trest vo výške 9 a pol roka. Sťažovateľ sa domnieva, že ak by krajský súd aplikoval len ústavne konformnú časť ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona, pri rozhodovaní o treste by mohol skúmať primeranosť trestu a jeho individualizáciu v rámci trestnej sadzby 5 rokov až 13 rokov a štyri mesiace a nebol by limitovaný uložením trestu nad úroveň zvýšenej spodnej sadzby 9 rokov a 2 mesiace.

Sťažovateľ zastáva názor, že aplikácia časti asperačnej zásady zakotvenej v § 41 ods. 2 Trestného zákona, o ktorej bolo nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 rozhodnuté, že nie je v súlade s ústavou, bola jednoznačne v jeho neprospech, čo malo byť napravené povolením obnovy konania.

4. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jeho práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a nahradil mu trovy právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

5. K sťažnosti sa vyjadril predseda krajského súdu listom sp. zn. Spr. 144/14 z 28. marca 2014. Predseda krajského súdu zastáva názor, že postup odvolacieho súdu bol realizovaný v súlade s uplatňovanou súdnou praxou, a zároveň doplnil, že uplatňovaná súdna prax v tejto veci nebola jednotná a jej nejednotnosť pretrváva do súčasnosti. Ďalej uviedol, že trest v trvaní 9 a pol roka uložený sťažovateľovi je trestom ukladaným v rámci základnej trestnej sadzby v rozsahu 5 až 10 rokov. Takto uložený trest reflektuje závažnosť trestných činov a osobné pomery sťažovateľa.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

8. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 146/2009 zo 7. júna 2010 odsúdený za trestný čin zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona, pokusu zločinu sexuálneho násillia podľa § 14 ods. 1 a § 200 ods. 1 Trestného zákona a prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov nepodmienečne so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti tomuto rozsudku sa odvolal sťažovateľ aj prokurátor. Prokurátor sa odvolaním domáhal zrušenia rozsudku okresného súdu vo výroku o treste a následného uloženia trestu s použitím § 41 ods. 2 Trestného zákona (asperačná zásada). Krajský súd vyhodnotil odvolanie prokurátora ako dôvodné a uviedol, že sťažovateľovi bolo potrebné uložiť trest v zmysle asperačnej zásady. Krajský súd za použitia asperačnej zásady uložil sťažovateľovi úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 9 a pol roka.

Po prijatí nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ktorým ústavný súd rozhodol, že v § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchatelovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ nie sú v súlade s čl. 1 ústavy, sťažovateľ podal na okresnom súde návrh na povolenie obnovy konania. Okresný súd návrhu sťažovateľa uznesením sp. zn. 1 Nt 8/2013 vyhovel. Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť prokurátor, ktorý uviedol, že zrušenie asperačnej zásady je síce novou skutočnosťou, ktorá nastala po právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, no nepodmienečný trest bol sťažovateľovi uložený v rámci zákonnej trestnej sadzby pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona (trestná sadzba 5 – 10 rokov, uložený trest odňatia slobody vo výmere 9 a pol roka). Sťažovateľovi uložený trest je teda vzhľadom na okolnosti prípadu primeraným.

9. Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu a vo vzťahu k okolnostiam prípadu zdôrazňuje dve skutočnosti.

10. Základná trestná sadzba pre trestný čin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona je v rozpätí od 5 do 10 rokov. Okresný súd uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov, teda trest blížiaci sa k dolnej hranici uvedenej trestnej sadzby.

Na základe odvolania prokurátora rozhodol krajský súd o treste s použitím asperačnej zásady. Trestná sadza pre trestný čin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona za použitia asperačnej zásady je v rozpätí od 110 mesiacov (9 rokov a 2 mesiace)

do 160 mesiacov (13 rokov a 4 mesiace). Sťažovateľovi bol krajským súdom uložený trest v trvaní 9 a pol roka, čo znamená trest blížiaci sa k dolnej hranici uvedenej trestnej sadzby.

Sťažovateľovi bol uložený trest blížiaci sa k dolnej hranici trestnej sadzby, čo je potrebné vnímať vo vzájomnom vzťahu so skutočnosťou, že trestná sadzba pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona je bez použitia asperačnej zásady k sťažovateľovi (výrazne) zhovievavejšia. Možno teda aspoň teoreticky uvažovať, že v prípade neexistencie ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona by odvolací súd zväžil aj uloženie trestu kratšieho trvania.

11. Je potrebné poukázať aj na ďalšiu skutočnosť vyplývajúcu z prerokovávaného prípadu. Sťažovateľovi bol rozhodnutím okresného súdu uložený trest v trvaní 6 rokov. Proti rozhodnutiu okresného súdu sa odvolal prokurátor, a to z dôvodu, že pri výpočte trestu nebola použitá asperačná zásada. Krajský súd následne uložil sťažovateľovi trest s použitím asperačnej zásady v trvaní 9 a pol roka. Ak teda bolo o časti asperačnej zásady rozhodnuté, že nie je v súlade s ústavou (v § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ nie sú v súlade s čl. 1 ústavy) a zároveň v prípade sťažovateľa bola asperačná zásada dôvodom, pre ktorý krajský súd ako súd odvolací uložil sťažovateľovi trest v trvaní 9 a pol roka (v porovnaní s pôvodným trestom v trvaní 6 rokov), je logické, že sťažovateľ má pochybnosti o tom, či jemu uložený trest je primeraný (závažnosti činu alebo pomerom páchatel'a) a že sa domáha povolenia obnovy konania.

Inými slovami, ak by krajský súd pri svojom pôvodnom rozhodovaní o treste vychádzal iba z prvej časti prvej vety § 41 ods. 2 Trestného zákona, ukladal by sťažovateľovi trest v rámci trestnej sadzby od 5 rokov do 13 rokov a 4 mesiacov (a nie od 9 rokov a dvoch mesiacov do 13 rokov a 4 mesiacov). Okresný súd, ktorý § 41 ods. 2 Trestného zákona neaplikoval, uložil sťažovateľovi trest v trvaní 6 rokov. Na základe toho je možné usúdiť, že aplikácia asperačnej zásady v prípade sťažovateľa vyznela v jeho neprospech. Existuje teda pochybnosť, či trest uložený sťažovateľovi nie je zjavne neprimeraný závažnosti činu alebo pomerom páchatel'a.

12. Keďže krajský súd v napadnutom uznesení uvedené skutočnosti nezohľadnil, napadnutým rozhodnutím a svojím postupom v tomto konaní porušil sťažovateľove práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

13. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľa ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na nové konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

14. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € predstavuje sumu 275,94 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

15. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2014